

nem delu šolskega sveta pa najmanj trikrat na leto

Čas zimskih in pomladnih počitnic (Božič in Velika noč v našem smislu) določa NKP.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Čehoslovaške.

—**Či Češko učiteljstvo se bori za ustanavljanje socialnih dobrin za deco** in zahteva, da se naj ustanavlja za deco kopališča, igrališča in vzgajališča, kjer bi imel naraščaj priliko, da se okrepi telesno in нравno. Propagirati je v prvi vrsti boj proti alkoholizmu, kajenju, prostituciji. Vrše naj se diskusije med učiteljskimi in častniškimi organizacijami — s samimi birokratskimi naredbami pa naj se preneha!

—**Či »Česky Učitel«** dokazuje v zadnji številki ogromno škodo, katero povzročata razcepljenost člani učiteljstva. Vabí ga v enotno — vseučiteljsko — organizacijo »Zemský ústřední spolek jednot učiteljských«.

—**Či Med čehoslovaškim učitelstvom se propagira zahteva**, da se zamenjajo učiteljske moči s polnimi službenimi leti z mladimi brez službe, katerih je v republiki približno 3500. Izvršiti je to s socialnega in pedagoškega stališča glede mladih — prostovoljno ali na podlagi zakona

—**Či Iz katoliške cerkve** je izstopilo v Čehoslovaški republiki že 50% češkega učiteljstva javno radi nastopa papeškega nuncijsa Marmaggijsa, ki je demonstrativno odšel iz republike vsled udeležbe prezidentove in vlade na proslavah Husovih.

—**Či Češko učiteljstvo se bori z vsemi silami za krepko organizacijo** in po tej za podražavljenje. — Živo se tudi zanima za Masaryka. Že imenovaní »Učitel« prinaša o njem članek »Masarykov vpliv na češkega učitelja in češko šolo« in priporoča znamenito njegovo delo »Světova revoluce za valky a ve valce 1914—1918« ter prinaša iz te knjige tudi za nas aktualen odstavek »Demokracija zahteva novega človeka«, v katerem dobimo tudi Masarykovo misel o potrebi visokošolske izobrazbe osnovnošolskega učiteljstva in o kardinalnih napakah osnovne šole: neenotnost, polovčarstvo, duhovna anarhija moderne dobe. Filozof se dotika tudi problema mladinskih samomorov in pravi konečno, da se bje boj med državo in cerkvijo, med filozofijo in teologijo na naši deci.

Iz Nemčije.

—**n Moderna učila v Nemčiji.** Kosmos — gradbene skatije. Vsi smo edini v tem da je pouk brez nazorí, mrtev. Škoda za čas, ki ga porabljamo n. pr. za fiziko in kemijo, ali mehaniko in optiko, če nimamo priprav, da dokazujemo razne zakone potom poizkusov. Jaz poučujem navadno vedno v 6. razredu, poleg tega pa tudi fiziko in kemijo v tov. nad. šoli. Ker brez nazoril ne morem poučevati, je jasno, da sem bil vedno v največji zadregi za razne pripomočke. Prosiščil in kupoval sem učila, sestavljal jih in s časom sem nabral lepo število pripomočkov, tako, da sem na svojo tozadevno lastnino lahko ponosen. Vendar sem še vedno pogrešal učil. Nenadoma sem odkril v družbi »Kosmos« novo delovanje. Pričela je izdelovati učila za fiziko optiko, mehaniko in astronomijo. Naročil sem skatijo s predmeti za električne poizkuse, 365 poizkusov. Prejel sem skatijo, 36 reči je bilo v nji. Vse je bilo primitivno. Pričel sem z poizkusi: Vzbujanje elektrike, električni tok, učinki toka, elektromagnet, uporaba elektromagnetov, brzozaj, moč toka, upor, napetost, električna razsvetljava, poizkusi s svetlobnim tokom, termotok, magnetna elektrika, telefon, elektromotor, elektroliza, akumulatorji, brezžična telegrafija itd. Kdor izdelal po navodilih knjige te poizkuse ta ima potem pojem o elektriki. Vse je tako priprosto in enostavno, da vidi človek vse učinke v najbolj osnovnih principih. Ne morem prehlaviti teh učil in želim le, naj jih vsak učitelj, vsak izobraženec naroči. Takih mojsterskih del kot so ta učila, nimamo. Cena 28 Mk, za člane 24 Mk.

Naročil sem tudi učila za optiko, Cena ista, 280 poizkusov. Kakšni? Razširjanje svetlobe lom svetlobe, lom v lečah, optični instrumenti, projekcijski aparat, mikroskop daljnogled svetloba in barve, stereoskop, razširjenje luči, ka-

leidoskop, fot. aparat, polarizacija, interferenca itd. Predelaj primitivne poizkuse in tedaj boš lahko rekel, da imaš pojem o optiki.

Naročil sem tudi mehaniko in astronomijo, Cena 40 Mk, 42 Mk, kar pa prejemem šele oktobra oziroma novembra, ker učila sedaj še niso izdana.

Mehanika: 675 poizkusov. To priporočam vsaki šoli, Poizkusi: Pojem o sili, miru in premikanju, merjenje premikanja, model ure z nihalom, sredobežnost, krogli, ležišča, kapilarnost, vzvod, škripec, klin, decim. tehtnica, turbine, vodovod, konjska sila, spec. teža, pritisk zraka, barometer, sesalka, sirena, glas, vilice, kaorija, destilacija, parni stroj, bencinski motor, izhlapevanje, zračna vlažnost itd., itd.

Noben učitelj ne bo mogel pogrešati teh učil, ki jih bo z lahkoto sestavil in prednašal v razredu. Če kdo želi še več pojsnil, sem drage volje na razpolago. Nobena šola naj ne preide mojega opozorila, če hoče oživiti pouk, za katerega dosedaj nismo imeli primernih učil in zato tudi ne pravega veselja do raznih predmetov. Mučili smo deco z »biflancijem«, utrujali smo uboge malčke z mrtvo učno snovjo, od katere niso imeli drugega, kot nepravne pojme o raznih pojavih narave. — 1 Mk = 13,35 Din.

Leo P.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—**Iz vinarke in sadjarske šole v Mariboru.** Ta sedaj 53 let stari zavod se je nedavno pretvoril v srednjo vinarško in sadjarsko šolo; poleg te je še tudi enoletna vinarška in sadjarska šola z internatom. Za obe šoli se je prijaviło dovoljno število zanimancev za vstop. Rok za vlaganje prošelj pri srednji šoli je že potekel, pri enoletni šoli pa poteče 1. oktobra t. l. Začetek šolskega leta za drugoletnike bivše dvoletne vinarške in sadjarske šole je bil 15. septembra; v srednji vinarški in sadjarski šoli prične novo šolsko leto 1. oktobra, v enoletni pa 15. oktobra namesto začetkom novembra, kakor je bilo prvotno razglašeno. Vsak zanimanec (prosilec) bo o tem še posebej obveščen. Gospod minister kmetijstva je določil mesečno oskrbnino na 400 Din (do sedaj 75 Din) za vse privatne gojence v internatu, to so namreč tisti učenci novinci enoletne šole, ki morajo plačevati vso oskrbnino, odnosno je ne morejo biti oproščeni in še niso bili v kmetijski šoli. Novinci siromašnih staršev, kateri dobe prosta mesta v zavodu kot državni gojenci (štipendisti) bodo tudi posebej obveščeni o tem. Vodstvo reorganiziranih kmetijskih šol se je zopet poverilo direktorju Andreju Žmavcu, dosedanjemu ravnatelju dvoletne vinarške in sadjarske šole v Mariboru. Profesor Josip Priol odpotuje te dni na Holandsko v svrhu študija ameriškega načina sortiranja in vkladanja sadja i. dr.

Neodrešeno ozemlje in obmejno šolstvo.

—**10. oktober — »Koroški dan«.** Ko smo po nesrečnem plebiscitu zapustili Koroško, smo sveto obljubili svojim bratom onstran Karavank, da ne smatramo koroško vprašanje končno veljavno rešeno, ampak da hočemo z vsemi silami delovati za edino naravno rešitev, ki je končna združitev vseh Slovencev z Jugoslavijo. Ob petletnici plebiscita kliče Jugoslovenska Matica vsem Slovincem to obljubo v spomin in jih pozivlja, da pokažejo dejansko koroškim bratom, da niso pozabili na nje in z dostojnimi prireditvami manifestirajo za osvoboditev slovenske Koroške. **Učiteljstvo naj opozori tudi šolsko mladino na ta dan in naj ji pojasni pomen in važnost naših obrambnih društev!** Priredite na šolskih odrih igre, ki spominjajo na naše neodrešene brate.

Učiteljski pravnik.

—**Štete službenih let in izplačilo plače učiteljem beguncem za čas odpusta do nove namestitve.** V tem pogledu hoče Pov. UJU Ljubljana podvzeti nove korake na odbor za molbe in žalbe narodne skupščine. Napraviti je treba skupno vlogo, ki jo bo izdelalo poverjeništvu, a podpisati jo bodo morali prizadeti sami. Bliznjí tov. bi prišli podpisati osebnó, drugim bi se vloga poslala v podpis

na njihove stroške. Prizadeti naj takoj sporoče poverjeništvu sledeče podatke: 1. Ime, 2. priimek, 3. kraj sedanjega službovanja, 4. kraj, datum odpusta in prevod dekreta s katerim so bili odpuščeni, 5. datum in prepis dekreta s katerim so bili tu nameščeni, 6. od kedaj do kedaj jim službena doba ni bila všteta, 7. od kedaj do kedaj niso prejeli p.ače. Za resničnost podatkov je vsakdo sam osebno odgovoren, ker bo poverjeništvu dalo resničnost podatkov potrditi tudi pri prosvetni upravi.

—**Š Kako se izpolni uverenje o službeni dobi** je natančno povedano v Roč. katalogu na strani 31, in svetujemo vsem, da se pri sestavi tega uverenja strogo ravnajo po navodilu, ker se sicer zavleče nakazilo povišice. Uverenje vpišite n. pr.: od 16/IX. — 30/XI, danje od 1/XII. in ne od 30/XI. itd., ker pride potem datum 30 XI. dvakrat v poštev in ovira naglo in točno izračunavanje službene dobe.

Splošne vesti.

VSEM OKRAJNIM UCITELJSKIM DRUŠTVOM!

Opozarjamo na predlog gospodarskega odseka na letošnji pokrajinski skupščini v Šoštanju in dotični sklep, ki se glasi:

»Vsa društva naj do novega leta sklepajo o sedečem predlogu Učiteljskega konvikta: Članstvo Učit. konvikta in Učit. doma je do izvedbe doma obvezno za vse v UJU pov. Ljubljana organizirano učiteljstvo. Letna članarina se določi na 100 Din, ki se plačujejo potom društvenih blagajn.«

Naša okrajna društva naj na prvem društvenem zborovanju v zmislu sklepa delegacije o tem razpravljajo in sporočijo svoj sklep poverjeništvu.

Nadalje sporočamo našim okrajnim društvom, da je UJU na podlagi odloka ministra financ br. 27625/25 oproščeno plačevanja takse in točke 1 taks. tarite in sicer za vse vloge in prošnje, ki jih predaga državnim oblastim. Naša društva opozarjamo, da navedeno številkó odloka izrecno na svojih vlogah državnim oblastim citirajo.

UJU poverj. Ljubljana.

—**Ogorčenje učiteljstva zaradi odstavitve obl. šol. nadz. Henrika Schella.** Učiteljsko društvo za konjiški okraj se s sklepom na zborovanju 19. 9. t. l. popolnoma priključuje izvajanjem Uč. Tov., št. 34 z dne 10. sept. 1925 v zadevi odstavitve obl. šol. nadzornika H. Schella. UJU — pov. Ljubljana pa poziva, da zastavi — tudi preko predsedstva UJU v Beogradu — na merodajnem mestu ves svoj vpliv, a) da se tov. H. Schellu da popolno zadoščenie na nezastuženo degradacijo in b) da se v bodoče onemogoči vsako slično vmešavanje političnih strank in drugih nepoklicnih faktorjev v naše principielne stanovsko-šolske zadeve.

—**Kako ubijajo veselje do dela učiteljstvu.** Iz pisma neumorne učiteljice, narodne delavke posnemamo: »Imela sem take lepe cilje za zadnje šolsko leto v mojem delovanju. Hotela sem učence pripraviti za lepo igro itd., pa sem vrgla vse v koš. Jemljejo nam naše najboljše šolske prijatelje in nas v dušo žaloste do skrajnosti...« Drugo pismo: »In potem pa to penzjoniranje učiteljev, ki so razmeroma še mladi, delavni in idealni! Ne vem, če se s tem postopanjem ne oškoduje šole bolj, kakor se ji koristi. Od kod naj dobijo nadomestek za te moči? V obče je mnenje, da naš najmlajši naraščaj ni tako idealen in vztrajen pri delu, kakor stare korenine...«

—**Glavni Prosvetni Svet.** Glavni prosvetni svet je te dni imel v prosvetnem ministrstvu svojo prvo letošnje sejo, na kateri je razpravljalo o novih učbenikih za vse srednje šole v celí državi. Nato je razpravljalo tudi o drugih vprašanjih, ki se sedaj proučujejo v prosvetnem ministrstvu.

—**Uredništvo Učiteljskega Tovaríša** je pripravljeno dati Narodno Prosveto onemu ljubljanskemu tovarišu ali tovarišici, ki bi za Učit. Tov. delal izčrpe v obliki kratkih notic o zanimivostih gibanja med srbskim in hrvatskim učiteljskim ter izčrpe iz sej izvršilnega odbora UJU po navodilih uredništva. Prijave je poslati na uredništvo.

—**Stare šolske klopi** za višje razrede, dobro ohranjene, proda po nizki ceni Upravni odbor meščanske šole v Ribnici.

Naprodaj so tudi šolske omare in table na stojalih. Krajni šol. sveti si lahko v tem slučaju poceni nabavijo potrebno šolsko opravo.

—**Usposobljenostni izpiti na osnovne šole** pred izpraševalno komisijo v Mariboru (na državnem moškem učiteljskišču) se prično dne 3. novembra t. l. zjutraj ob osmih. Pravilno opremljene prošnje za pripustitev k usposobljenostnemu izpitu naj se predložijo po šolskem vodstvu pravočasno sreskemu šolskemu nadzorniku, da bodo najkasneje do 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščjen, se bo pravočasno obvestil. Posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. — Predsednik.

—**ZVONČKARJEM.** Prva številka Zvončka je natisnjena in jo bomo koncem tedna razposlali. Pričakujemo pa še nadaljnjih naročil, ker pogrešamo med naročniki še marsikoga, ki nam je lansko leto pridobil lepo število naročnikov. Ljubljansko učiteljstvo se doslej še sploh ni odzvalo našemu pozivu. Prosimo torej hitite zlasti sedaj prve dni oktobra. Pustili smo stavek stati, da lahko še ponatisnemo prvo številko.

—**BLAGAJNIKE UCITELJSKIH DRUŠTEV** prosimo, naj spomnijo članstvo zastankov na članarini. Na zborovanjih, ki se vrše te dni, imajo mnogo prilike za to. Pričakujemo pa tudi nakazil iz društvenih blagajn naši centrali. Čas je že, da se nas spomnite!

—**Odlikovanje zaslužnega tovariša.** Občinski odbor trga Sv. Jurja ob Juž. žel. je v zadnji seji soglasno izvolil našega odličnega tovariša in agilnega ter dolgoletnega predsednika Čejskega učiteljskega društva tov. Sivko za častnega občana zavoljo nešteti zaslug, ki si jih je pridobil kot šolnik in občan.

—**»Zvona« in »Planinskega Vestnika«** je še nekaj starih letnikov in posameznih številok naprodaj. Več pri upravi tega lista.

—**Slavnostni koncert pevskega društva »Ljubljanski Zvon«** povodom 20-letnice obstoja, 15-letnice odkar je društveni pevovodja Zorko Prelovec in 25-letnice umetniškega delovanja skladatelja Emila Adamiča se vrši v ponedeljek, dne 5. oktobra t. l. ob osmih zvečer v veliki dvorani hotela »Union«. Na vzporedu nove, še neizvajane skladbe za ženski, moški in mešani zbor skladatelj: Emilia Adamiča, Stanka Premrla in Emilia Komela. Vstopnice in besedila skladb so že naprodaj v Matični knjigarni na Kongresnem trgu, P. n. občinstvu svetujemo, da si jih preskrbi pravočasno!

—**Divjega petelina** je podaril »Tvornici učil in šolskih potrebščin v Ljubljani« v svrhu gačenja in uporabo za učilo g. Ivan Krapš, vojaški upok. v Ljubljani. Hvala!

—**Domoznanstvo** za osnovne šole, sestavil Josip Brinar. Cena vez. izvodu 20 Din.

Brinarjevo »Domoznanstvo« prinaša vso tisto domoznansko snov, ki jo predpisuje novi »nastavni plan« za 4. razred osnovnih šol (glej prilogo k »Osnovni Nastavi« br. 1.).

Prvi del knjige obravnava Slovenijo in nato vso našo kraljevino po okroženih kulturno-zemljepisnih slikah. Drugi del »Domoznanstva« pa podaja v 44 vzorno sestavljenih slikah vse važne dogodke iz zgodovine troimenega našega naroda. V zgodovinskih slikah je posebno naglašena etična stran ter izzvenjavajo zgodovinski orisi v akorde domoljublja, bratske sloge in sličnih vzorov.

»Domoznanstvo« se odlikuje po jedrnatem slogu in preglednosti ter kaže v vsem, da je praktično delo izkušenega šolnika.

V istem založništvu (Goričar & Leskošek v Celju) je dobili učno knjigo »J. Brinar, Slovenska vadnica« za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisja. Cena vez. izvodu 24 Din.

Brinarjeva »Slovenska vadnica« ni morebiti suhoparen slovniki učbenik, marveč je bogata zakladnica narodnih pregovorov, skrbno izbranih pesniških citatov in odlomkov iz naših pisateljev-klassikov. Iz mnogobrojnih zgledov in vaj se slovniki nauki tako izlahka izvajajo, kakor se izluščí kleno zrnje iz dozorelega klasja.

Obe knjigi »Domoznanstvo« in »Slovensko vadnico«, je šolska oblast uradno odobrila, a praktična uporaba v šoli bo dala knjigama najboljšje priporočilo.